

VÅLERENGA HISTORIELAG

Et organ for
Vålerenga Historielag

*Mer gammelt
enn nytt*

Årgang 10 nr. 4 - 2007

Det var snø på Vålerenga
nærmere bestemt utenfor
Enebakkveien 16 for 60 år
siden melder Milton Raiby.
Hans far Arne kunne be-
krefte dette.

*Vi ønsker alle våre medlemmer en riktig god jul
og
et godt nytt år 2008*

Blir Vålerenga kirke vår nye base?

Even Haugseth

Snart er nok et år slutt. Vi kan se tilbake på enda et aktivt år i laget vårt. I høst har vi hatt tre vellykkede arrangementer, og disse har samlet flere deltakere enn noen gang før. Dette viser at mange interesserer seg for lokalhistorie, og at det går an å få til mye ved å jobbe med dette i nærmiljøet sitt. Nok en gang er vi riktig stolte av oss selv.

I september fikk vi til et samarbeid med Vålerenga skole slik vi kunne ha medlemsmøte der. Rektor Mette Sæthre tok langdag for å ta imot oss. Vi fikk høre om skolen slik den fungerer i dag, og for mange tidligere elever var det et kjærkomment gjensyn med så vel skolegård som klasserom og ganger.

Høstens storarrangement for oss var i oktober, nemlig den etter hvert tradisjonelle fotoutstillinga. Nytt av året var at vi ville prøve ut møterommet i Vålerenga kirke til dette. Takket være god dugnadsinnsats både før, under og etter utstillinga ble dette svært vellykket. Det ble også det best besøkte arrangementet vi noen gang har hatt. Det virker som om kombinasjonen av gamle bilder og gjenstander fenger mange. Også denne gang ble vi ferdige med neste års kalender før utstillinga. I tillegg hadde tre iherdige gutter i laget gjort en kjempeinnsats for å få klar den nye idrettsdvd'en. Kalender og dvd gjorde sitt til at vi fikk et bedre salg enn ventet både utstillingshelga og etterpå. Det viser seg at et ekstra framstøt overfor avisene for å gjøre arrangementet vårt kjent, har stor betydning. Også denne gang sørget redaktøren vår for at vi fikk ut medlemsavisa før utstillinga, og dette er selvfølgelig også veldig viktig for besøket. Igjen er vi glade for at vi fikk til egne visninger for skoleelevene.

Novembermøtet vårt var også en stor suksess, også

dette fant sted i kirkas møterom. Det var da også selveste Gunnar Sønsteby, også kjent som "Kjakan" vi fikk æren av å ha på besøk. Imponerende både å høre på han, og at han i sitt nittiende år kan stå og fortelle i halvannen time for en slik forsamling. Responsen blant de frammøtte var da også god da spørsmålsrunden gikk til slutt. Mange sikret seg signerte bøker til jul.

Det har i lengre tid vært et stort ønske i laget at vi skulle få et fast tilholdssted med kontorer, lager og mulighet for å avholde møter og utstillinger. Vi ble derfor veldig glade da Vålerenga kirke kunne tilby oss å leie lokaler til alt dette for en overkommelig pris. Vi får også bedre parkeringsmuligheter enn før. Hvis alt går etter planen, flytter vi inn rundt nyttår. Dette vil gjøre det lettere for laget på mange måter, så vi ser virkelig fram til å komme i orden der. Hyggelig også at Vålerenga menighet gjerne vil ha oss som leietakere.

Med så mange positive ting ved slutten av et år, vil jeg på vegne av styret få takke alle som har bidratt til dette. Alt og alle er ikke nevnt her, men ingen er glemt. Stor takk også for at dere støtter opp om det vi gjør i laget. God jul og godt nytt år! Vel møtt også i 2008.

Nye lokaliteter!

Vi regner med at vi har underskrevet kontrakt før jul med Vålerengen menighet om overtagelse av kontorlokaler i 3. etg i kirka fra januar 2008.

Dette er svært heldig for oss å få samlet det vi har på ett sted. Dessuten inneholder avtalen at vi skal ha alle våre møter i kirkestuen.

Björg Staal

foto Bjørn Granlund

Folk møtes og bilder granskes på historielag kafe

Vålerenga Historielags hittil største, mest omfattende og best besøkte fotoutstilling ble holdt i Vålerengen kirkes menighetssal helga 13.-14.10.

Dette var store ord tenker du nok – men nei – dette er virkelig sant!

Vi var så heldige å få leie kirkas store og vakre menighetssal til årets utstilling, og for første gang kunne vi nærmest "fråtse" i gulvplass. Nå fikk vi anledning til å presentere nyere bilder samtidig som en del av våre populære "gamle" bilder kunne få plass. Ikke minst gjelder dette klassebilder, familiebilder og andre bilder hvor en kan kjenne seg igjen.

I tillegg til fotografier inneholdt utstillingen en rekke interessante objekter som fikk stor oppmerksomhet fra publikum. Eieren av den tidligere Eid-gården (nå Vålerenga vertshus) hadde funnet en rekke gamle gjenstander under en opprydding i gården.

Bakeriutstyr av ulikt slag og ikke minst – den berømte skia til dronning Maud. Historien bak skal være at dronning Maud, en gang hun hadde vært på skitur, brakk skia i Strømsveien utenfor baker Eid. Den ene skia ble liggende igjen i bakeriet, ble tatt vare på – og nå etter mange år utstilt hos oss i kirka!

Frammøtet var stort begge dager på fotoutstillingen

Bydelshuset feirer 20 år og i den anledning ble historien bak redningen av huset (som nesten var revet) og den videre utviklingen presentert i ord og bilder. Denne spesialutstillingen vil senere bli plassert i Bydelshuset under feiringen av jubileet. Totengata, Opplandsgata, campingplassen på Helsfyr, samt andre av Vålerengas kjente steder ble spesielt vist.

Størst oppmerksomhet vakte nok "Sotakaféen" i miniatyirutgave. Ved en tilfeldighet ble Knut Roar oppmerksom på at den gamle inngangsdøra til kaféen var tatt vare på av en privatperson da huset ble revet. Denne døra fikk vi låne til utstillingen og ved å skaffe et gammelt bord og stoler, dekketøy og et glasskap med originalt utstyr samt fotografier av de som drev kaféen i mange år – ble Sota et populært trekkplaster. Det var mange som falt i staver da de så den gamle døra. Ikke minst ble de gamle gutta fra Sotahjørnet blanke i blikket da de gjenkjente ungdommens møtested.

Et gjensyn med Grønvold, fyrstikkfabrikken – og Karoline Kristiansen og stedets historie fikk vi plass til. Karoline Kristiansens familie stilte til rådighet hennes medaljer, diplomer og et nydelig portrett. Utstillingen var så omfattende at vi nep-

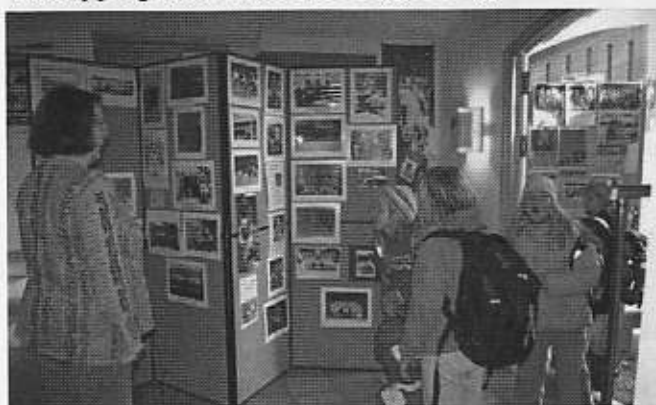
Fotoutstillingen forts

pe kan få fortalt alt i et referat.

Det var en hel vegg med veteranbilder og flere vegger med tegninger fra Vålerenga med tekst av kunstneren Karsten Tverved.

I år som forrige år har vi hatt god kontakt med Vålerenga skole og småklassene hadde laget en flott veggavis til utstillingen, som naturligvis ble satt opp og som vakte stor begeistring.

Anne forteller elever om gamle dager

Utstillingen ble også vist særskilt for skolens elever påfølgende tirsdag.

Det enormt store frammøtet – og køen ved åpningen på lørdag – skyldes nok også at den nye videoen "Fra Sotahjørnet til Bohemen, Idrettshistorie på Vålerenga gjennom mer enn 100 år" var lagt fram for salg. I tillegg til den store interessen for videoen ble det også solgt en god del kalendere og andre produkter – ikke minst vafler og kaffe. To store bølter med vaffelrøre gikk med hver dag – og litervis med kaffe.

Historielaget takker medlemmer og andre interesserte for den store oppmerksomheten som vises for våre arrangementer

Skolemestere i fotball 1952/53

Vi fikk dette bildet av Milton Raiby som viser Vålerengas skolelag 1952/53. Mange av disse ble senere A-lagsspillere i VIF.

Bak fra venstre: Bjørn Arnesen, Erik Lund, Knut Solberg, Terje Hellerud og Leif Eriksen.

Midtre rekke fra venstre: Jan Thoresen, Karl Johan Aasen og Geir Kristiansen.

Foran fra venstre Jan Andersen, Helge Sørli og Jack Kramer

Leif Eriksen forteller at når han fikk nye fotballstøvler, tok han en hammer og banka støveltuppen flat. Dette fordi å ha bedre kontroll med skuddfoten.

Etterstad er blitt krocketplass.

Hyggelig galskap har grepet hele Vålerenga.

Baner som parkettgolv og spesialdreide kuler og keller.

Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Etterstad har blitt litt mer. Krok og andre spill blir populære. Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Etter noen år har Vålerenga fått en helt ny karakter. De velkjente bygningene er nå blitt til en hyggelig leilighet i Indre og Vesterlands gatene. Bortsett fra de gamle husene, som de fleste kjenner, er det nå blitt en helt ny karakter.

Utenom det har Vålerenga fått en helt ny karakter. De velkjente bygningene er nå blitt til en hyggelig leilighet i Indre og Vesterlands gatene. Bortsett fra de gamle husene, som de fleste kjenner, er det nå blitt en helt ny karakter.

Jordet. En ekte Vålerengaputt har nå blitt en helt ny karakter. De velkjente bygningene er nå blitt til en hyggelig leilighet i Indre og Vesterlands gatene. Bortsett fra de gamle husene, som de fleste kjenner, er det nå blitt en helt ny karakter.

Nå er det ikke skrevet på Etterstad. Det er skrevet på Vålerenga. Krok og andre spill blir populære. Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Det er ikke skrevet på Etterstad. Det er skrevet på Vålerenga. Krok og andre spill blir populære. Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Det er ikke skrevet på Etterstad. Det er skrevet på Vålerenga. Krok og andre spill blir populære. Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Det er ikke skrevet på Etterstad. Det er skrevet på Vålerenga. Krok og andre spill blir populære. Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Det er ikke skrevet på Etterstad. Det er skrevet på Vålerenga. Krok og andre spill blir populære. Mesterskapskonkurranser og krocketklub med penger i kassa.

Spennende slag på Vålerengen.

Kroketturneringen med 72 deltagere og et stort publikum.

De to lag i sluttkampen. Øverst seierherrene, fra venstre Harald Romsås, Arthur Thoresen og Chr. Nilsen. Nedenfor Thormod Ingvaldsen, Lorentz Larsen og Alb. Pettersen.

De to lag i sluttkampen. Øverst seierherrene, fra venstre Harald Romsås, Arthur Thoresen og Chr. Nilsen. Nedenfor Thormod Ingvaldsen, Lorentz Larsen og Alb. Pettersen.

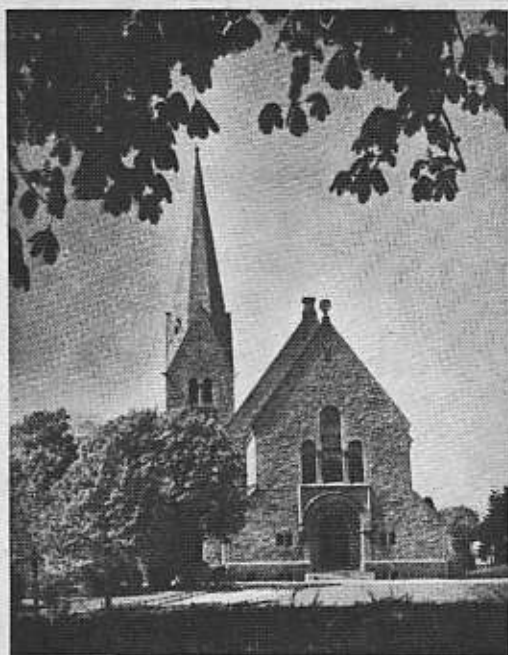

Dette er kopier av avisutklipp blant annet fra Tidens tegn 22. juni 1940 som vi har fått av Grethe Kristin Storhaug. Hun kunne fortelle at hun er datter av Niels Kristian Nielsen som bodde i Danmarksgate 31. Han var en av en barneflokk på 14 barn og drev senere jernstøperi med sine brødre.

Disse bildene og utklippene har vi fått fra medlemmer og gir oss ytterligere innblikk i vår historie. Det er alltid spennende å oppdage nye gamle saker. Oppfordringen er at alle leter fram gammelt nytt.

Anne Teppen har skrevet av boka som ble utgitt i 1952.

I forbindelse med Vålerenga kirkes 50 års jubileum i 1952 ga Vålerengen menighetsråd ut et festskrift. Festskriftet ble utarbeidet og redigert av en komitè oppnevnt av Vålerengen menighetsråd og besto av sokneprest Nils Brekke, kontorsjef Leif Buseth og forretningsfører Gunnar Fjeldstad. Bildene i skriftet er tatt av fotograf Sven-Erik Svendsen fra Fotospesialisten A/S, Oslo.

VÅLERENGEN KIRKE

1902 50 år 1952

Her er det meste av festskriftet gjengitt.

KIRKEN

"For vi er Guds medarbeidere, I er Guds åkerland, Guds bygning. Etter den Guds nåde

som er meg gitt, har jeg lagt grunnvoll som en vis byggmester, og en annen bygger videre, men enhver se hvorledes han bygger videre. For ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt, det er Jesus Kristus." 1.Kor. 3, 9-11.

Der har vært bygd meget stort og skjønt opp gjennom tiden til glede og nytte for menneskene – men det har gjerne hatt sin tid, og så er det ikke mer.

Men der er en bygning som står gjennom alle omskiftelser og stormer – det er Guds kirke på jorden, den hellige alminnelige kirke.

Også hos oss har Gud grunnet sin kirke. I over 900 år har den gjort sin gjerning i vårt folk. Slegt eter slekt, i medgangs- og motgangstider har den fulgt vårt folk og vært helgen i dets liv.

Høyt ligger kirken – ja høyt og vakkert ligger Vålerengen kirke – må den også ligge høyt i folks tanker, må vi alltid ha vår kirke kjær.

I livets jag, i motgang og sorg, i synd og nød kaller og drar kirkeklokkene og lærer oss å vende blikket oppad. Kirken løfter tanker og sinn opp fra dagens strev og sut og sier at vi ikke må slå oss til ro med de jordiske ting. Den minner om at livet har en dypere mening og et høyere mål: himmelen.

Nils Brekke

I. VÅLERENGEN MENIGHET

Streif fra historien

I 1950 feiret Oslo 900 års jubileum. Festlighetene begynte ved Minneparken i Gamlebyen, som er nabomenighet til Vålerengen. Det gir oss en pekepinn om at vi i Vålerengen ferdes på historisk grunn.

Selve navnet Vålerengen skriver seg fra gårdsnavnet

Volin eller Voll-vin, som betyr gressgang eller dyrkbar jord som er ryddet ved at skogen er svidd av. Vin-navnene er de eldste gårdsnavn vi kjenner. Vi kan regne at gårder med disse navn har eksistert så langt tilbake det har vært gårder og fastboende folk i Norge.

Volin gård lå der hvor kirken og prestegården nå ligger, men gårdens utstrekning svarte omtrent til Vålerengens menighets nåværende område bortsett fra Etterstad, som var en gård for seg.

Galgeberg har gjennom alle tider vært et viktig trafikkpunkt i Oslodalen. I borgerkrigenes tid (1130-1240) var det mange kamper i og omkring gamle Oslo. I kong Sverres tid kjempet birkebeiner og bagler mot hverandre. Striden sto hard omkring Galgeberg i 1197 og 1200. Galgeberg het i eldre tid Martestokker og var, som navnet antyder, et rettersted.

Gården Volin nevnes i 1453 som en av Oslo bispstols eiendommer, og den var knyttet til bispestolen helt fram til omkring 1800. Biskop Jens Nielsson (biskop i Oslo 1580-1600) oppholdt seg ofte her. Etter at gården gikk over til privateiendom, ble det etter hvert fart i forstadsbebyggelsen. Særlig etter at overrettssakfører Carl Christian Salomonsen (1825-1910) hadde kjøpt gården i 1863, ble det utparsellert mange tomter.

Vålerengen hørte til Aker herred inntil distriktet fra 1. januar 1878 ble innlemmet i Oslo by. På den tid var det omkring 2200 innbyggere på Vålerengen med Svendengen, Kværner, Rosendalsløkken, Jordal og Strømsveien. Allerede ved den forrige byutvidelsen i 1859 var en del av det nåværende menighetsområde lagt inn under byen. Det var strøket fra Galgeberg og nedover.

De fleste gatene ble opparbeidet i 1880-årene. Helt siden Norges første jernbane Oslo-Eidsvoll ble åpnet i 1854, har toget kjørt forbi Galgeberg under St. Halvards bro. I 1900 begynte trikken sine første turer på Vålerengen. I årene 1893-1895 ble Vålerengen skole bygget. Den ble innviet 18. oktober 1895.

Vålerengen menighet opprettes

Det er særlig tre forhold som har betydning ved

regulering av menighetsgrenser eller opprettelse av nye menigheter. Det er folkemengde, geografiske forhold og kirkerom. Byutvidelsene i 1859 og 1878 førte etter hvert til nye inndelinger av menighetene. I 1880 ble det således opprettet fem nye menigheter i hovedstaden: Oslo, Kampen, Petrus, Sagene og Uranienborg. Vålerengen distrikt ble lagt til Oslo (Gamlebyen) menighet.

(Da Kristiania fra 1. januar 1925 skiftet navn til Oslo, ble navnet på Oslo menighet forandret til Gamlebyen menighet. Denne betegnelse er derfor brukt ellers i dette skrift.)

En kommunal komité leverte i 1896 etter flere års arbeid en omfattende innstilling til Christiania Magistrat "Angaaende Omregulering af Bymenighederne i Christiania." Resultatet var at Fagerborg og Frogner menigheter ble opprettet ved kongelig resolusjon av 28. september 1897. Videre ble det i resolusjonens Avsnitt IV bestemt:

- a) Fra den tid at regne, da en ny Kirke paa Vaalerengen er færdig til at tages i Brug, skal den Del af Oslo Menighed der begrændses af den regulerede Valdres Gade fra Bygrænsen af, Odals Gade, Jordalsgaden, Aakerbergveien, Haakons Gade, Nonnegaden, Klostergaden, Harald Haaraades Plads, Smuget mellem denne og St. Halvards Gade forlænget i ret Linie til Loelven, denne Elv og Bygrændsen til Valdres Gade, fraskilles fra Oslo og overgaa til en egen Menighed under Navn af Vaalerengen Menighed.
- b) For denne Menighed bliver der at ansætte en Sogneprest, der – foruden de inden Menigheden faldende prestelige Indtægter – tillægges Kr 1200 i aarlig Husleiegodtgjørelse at Kristiania Bykasse.

For Fagerborg og Frogner trådte resolusjonen i kraft fra 1. januar 1898, men Vålerengen måtte vente en tid.

Den 19. april 1899 besluttet imidlertid Kronprinsregenten (Gustaf, i kong Oscar II's fravær):

I. Den i Kongelig Resolution af 28. September 1897 Post IV fastsatte Deling af Oslo Menighed i

Kristiania i to Menigheder, Oslo og Vaalerengen, skal træde i Kraft fra 1ste Juli 1899 at regne.

II. Fra samme Tid bliver det nuværende Kaldskapellanembede ved Oslo Menighed at nedlægge.

III. Indtil den i Kongelig Resolution af 10de Oktober 1898 omhandlede Kirke for Vaalerengen bliver opført og kan tages i Brug, skal Gudstjenester og ministerielle Forretninger for denne Menighed afholdes i Kampen Kirke efter Kristiania Biskops nærmere Bestemmelse, dog saaledes at der paa de Søn- og Helligdage, da Vaalerengens Sogneprest ikke forretter i nævnte Kirke, blive at afholde Høimesseprædiken med Oplæsning af anordnede Tekster og Kollekt m. v. i Vaalerengens Bedehus.

Vi har gjengitt disse Høytidlige resolusjoner i sin helhet da de har historisk interesse.

Etter komitèforslaget fra 1996 skulle den vesentligste del av den foreslåtte nye Vålerengen menighet bestå av strøk fra Gamlebyen menighet, en mindre del fra Kampen menighet og en liten del fra Grønland menighet. Menighetens folkemengde pr. 31. desember 1895 var beregnet til ca. 9000. Gamlebyen menighet hadde 15 200 mennesker og ville ved delingen få ca. 7400. Etter forslaget ville det i hele hovedstaden bli 14 menigheter med tils. Ca. 182 000 mennesker og 23 faste prester.

For Vålerengens vedkommende gikk forslaget enstemmig igjennom hos myndighetene. Den daværende sokneprest i Gamlebyen, Th. Klaveness, hadde imidlertid bestemt understreket at skulle menighetsdelingen få noen betydning for Vålerengen, måtte det først skaffes egen kirke. Soknepresten sluttet sin uttalelse 25. juni 1896 til komitèen slik:

Overhodet vil hverken nogen Deling eller Ansættelse af flere Prester eller hva man maatte finde paa være til mindste Nytte herude saa længe her ikke findes annet Kirkerum end det som nu findes. Egen Kirke for Vaalerengen er ubetinget det første som her maa skaffes.

II. VÅLERENGEN KIRKE

Vålerengen får kirke

Som nevnt skulle menighetsreguleringen for Vålerengen egentlig ikke tre i kraft før kirken var ferdig til å tas i bruk. Men i desember 1897 ble sokneprest Klaveness i Gamlebyen utnevnt til sokneprest i Frogner. Biskopen fant det da nødvendig å reise spørsmålet om å sette delingen i verk straks for å skaffe Vålerengen best mulig geistlig betjening. Det ble så bestemt at menigheten skulle opprettes fra 1. juli 1899.

Det hadde da allerede i en årrekke vært arbeidet med kirkespørsmålet. Ved opprettelsen av Gamlebyen menighet i 1880 ble Oslo Hospitals kirke overlatt menigheten til foreløpig bruk. De kirkelige myndigheter framholdt imidlertid noen år senere at Hospitalkirken med sine 530 sitteplasser var utilstrekkelig. Bystyret besluttet så i 1890 å kjøpe St. Halvards gate 34 og Justiskroken 7 og bestemte at disse eiendommer sammen med den kommunale eiendom St. Halvards gate 36 ("Justispladsen") skulle være tomt for ny kirke til Gamlebyen menighet. I 1892 godkjente departementet dette, og det ble senere utskrevet arkitektkonkurranse for en kirke beregnet på 1000 sitteplasser.

Ikke alle Gamlebyfolk var enig i at kirken skulle ligge på "Justispladsen". Da arkitektutkastet forelå i 1895, hadde komiteen for omregulering av menighetene lenge vært i arbeid, og da det ble besluttet å dele Gamlebyen menighet, var det ikke lenger spørsmål om å skaffe Gamlebyen kirke, men om en kirke for Vålerengen. Til dette kom at overrettssakfører Salomonsen i 1896 hadde tilbudt kommunen å selge sin eiendom Vålerengen hovedgård. Han hadde noen år tidligere solgt grunn til Vålerengen skole. Vålerengfolk ivret for at kommunen måtte kjøpe gården til kirketomt. Etter et møte av gårdeiere på Vålerengen sendte overlærer Fr. Daldorf, byggmester Otto Weng, kjøpmann J. Aarnæs og smed Harald Jacobsen den 8. februar 1897 en henvendelse til kommunen. Litt senere innbød Vålerengen demokratiske forening til masse møte i Vålerengen totalavholdsforenings lokale (Enebakkveien 16),

og denne tallrike forsamling besluttet også å rette henvendelse om at gården måtte bli kjøpt til tomt for ny kirke. Bystyret bestemte i møte 6. mai 1897 å kjøpe Vålerengen hovedgård for kr. 175 000,-.

Da var det ikke lenger tvil om plasseringen. For Vålerengen ville kirken få en mer sentral, dominerende og vakker beliggenhet om den ble bygget på hovedgårdens grunn enn på Galgeberg ("Justispladsen"). I møte 9. juni 1898 besluttet bystyret å bevilge kr. 272 000,- til oppførelse av kirke på en tomt av Vålerengen hovedgård etter det premierte arkitektutkast.

Kirken bygges

Det var arkitektene Heinr. Jürgensen og Holger Sinding-Larsen som hadde vunnet førstepremien i arkitektkonkurransen. Jürgensen trakk seg senere tilbake, og Sinding-Larsen ble den utførende arkitekt. Det tok tid før arbeidet kom i gang, og det gikk av forskjellige grunner også sent framover. Bl. a. var det blitt en stor prisstigning, og bystyret måtte bevilge flere penger. I alt kom kirken på kr. 312 000,-. Høsten 1902 var arbeidet fullført, og det var en vakker og stilfull kirke som da var reist.

I Oslo var det tidligere vesentlig bygget mursteinskirker. Vålerengen kirke ble oppført i Idefjordsgranitt. Til Hjørner, innfatninger og portpartier ble det brukt kleberstein. Også alter, knefall, døpefont og prekestol er av kleberstein. Utførende byggmester var Karl J. Evang. Tømmerarbeidet ble utført av tømmermester Andersen, inventaret av snekkerne Berger, Schultz og Lind. Kirkeklokkene ble levert fra Olsen, Nauen pr. Tønsberg. Lysekronene er smijernsarbeid fra smed Bilgrei. Orgelet ble bygget av firmaet Olsen & Jørgensen og var med sine 25 piper den gang det nest største i hovedstaden.

Kirken har 900 sitteplasser. Bygningen har en høyde av 11 meter til hovedgesims, 22 meter til takets møne og omkring 60 meter til tårnhjelmens spir.

Kirkene har i alminnelighet koret vendt mot øst. I Vålerengen ligger det mot vest, og hovedinngangen er fra øst. Tårnet er heller ikke over hovedinn-

gangen, men ved siden av koret.

Byggekomitèen besto av stadarkitekt Lange, formann, overlærer Daldorf og ligningsassistent Ludvig Jensen. Den 3. oktober 1902 ble kirken overlevert til kirketilsynet.

Kirken innvies

I regntungt høstvær fredag 10. oktober 1902 dro unge og gamle i sin beste helligdagspuss i tette skarer opp mot bakken på Vålerengen og fylte den nye kirke. Innvielsesdagen var kommet. Kl. 10.30 toget prosesjonen fra folkeskolen over til kirken med arkitekt og byggekomitè i spissen. Deretter kom biskop dr. A. Chr. Bang, flere av byens prester med kirkens hellige kar, stiftamtmann Rye, borgermesterene Horn og Juell, byens ordfører, viseordfører og en rekke av formannskaps og bystyrets medlemmer. I kirken hadde allerede kirkestatsråden inntatt sin plass.

Inngangsbønnen ble lest av pastor Frøvig. Stiftsprost Gustav Jensen holdt innledningstalen. Etter altertjeneste ved biskopen leste soknepresten Lund, Gjør, Meyer, Blom og Sommerfelt og stiftsprost Jensen forskjellige skriftord. Et blandekor fra Vålerengen under ledelse av frk. O. Andersen framførte så en kantate. Solister var fru Kitty Hedenskou og operasanger Berentsen med organist Chr. Cappelen ved orgelet. Kantaten var komponert av L. M. Lindemann med tekst av professor Monrad til Bygdøy kapells innvielse i 1876 og ble framført i en noe forkortet form.

Biskop Bang holdt sin innvielsespreken over Hebr. 13, 20-21: "Men fredens Gud, som i kraft av en evig pakts blod førte fårenes store hyrde, vår Herre Jesus, opp fra de døde, han gjøre eder fullt dyktige i all god gjerning, så I kan gjøre hans vilje, i det han virker i eder set som tekkes ham, ved Jesus Kristus; han være æren i all evighet! Amen." – Det kirkehus som her er reist, har vært sårt savnet, og kirkenøden har ligget tungt over denne menighet, uttalte biskopen bl. a. Nå er nøden avhjulpet her. La oss derfor begynne å bruke kirken med lov og takk til menighetens overhyrde, den Herre Jesus Kristus. Det er et herlig gudshus som her er reist, frambrakt ved et fint samspill av

en rekke utmerkede krefter. – Deretter erklærte biskopen kirkehuset for innviet i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Gudstjenesten ble så avsluttet på vanlig måte, og pastor Ivar Holsvik leste slutningsbønnen.

Kirkens utsmykning

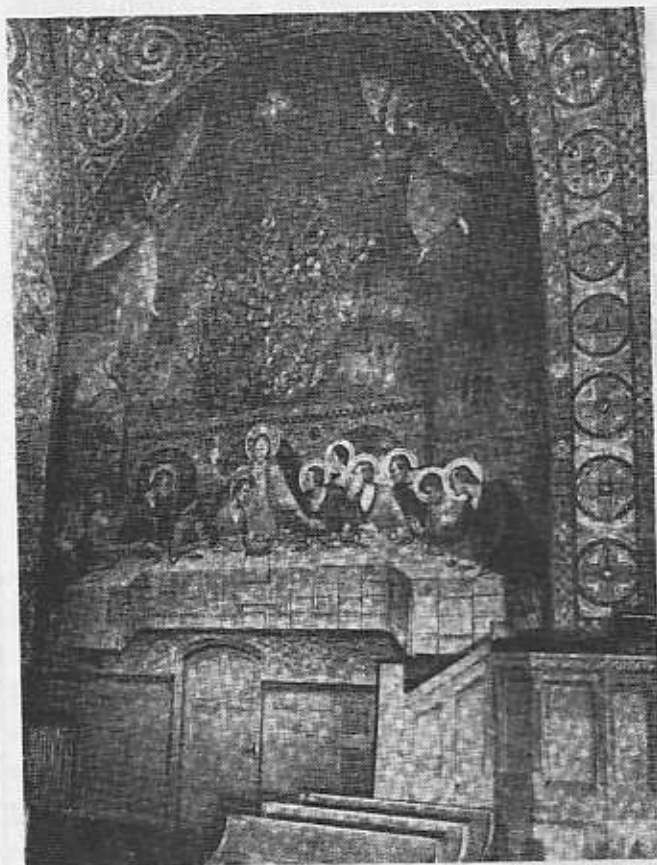
Den kirke som ble innviet i 1902 hadde ikke de vakre freskomalerier som nå pryder kirkens kor. Det er maleren Emanuel Vigeland (1875-1948) som er mester for dem. Han hadde under opp-

Kirkens alterparti med Emanuel Vigelands freskomaleri av korsfestelsen i korets front.

hold i København skaffet seg et grundig kjennskap til freskoens teknikk. Da han kom hjem igjen, fikk han som sin første store oppgave å pryde koret i Vålerengen kirke. Arbeidet ble utført i årene 1905-1909. Hovedmotivene er korsfestelsen og nattverden. Vigeland nyttet også levende modeller, og vi finner f. eks. flere kjente presteansikter blant disippelflokken. Vi føler at kunstneren har vært personlig grepet av sitt hellige emne, og mange har i årenes løp mottatt sterke

inntrykk under betraktningen av disse kunstverker.

Emanuel Vigelands freskomaleri av nattverdens innstiftelse på korets høyre side. Prekestolen i forgrunnen til høyre.

Det økonomiske grunnlag for arbeidet var lagt til rette ved at Christiania Smørfabrikk, Aug. Pellerin Fils. & Co. A/S i anledning av sitt 25 års jubileum i 1901 hadde skjenket kr. 10 000,- til kirkens utsmykning.

I 1915 ble det i øverste nisje i nordre langvegg satt inn to små glassmalerier. Også utført av Vigeland. Han hadde lagt fram en plan om å smykke alle de små vinduene med en rekke slike glassmalerier, som skulle illustrere lignelsen om den fortapte sønn.

III. TREKK FRA MENIGHETSLIVET

I forrige århundre hadde kristendommen større makt over sinnene enn i dag. I det harde, slitsomme og karrige liv som folk levde under den gang, var kirke og kristendom noe av det som brakte høytid og fest over livet. Og før man fikk sin egen kirke på Vålerengen, var det nok mange som i den

tiden fant veien til de nærmeste kirker, Østre Aker, Gamlebyen og Kampen.

Men det religiøse liv ga seg også utslag i møtevirksomhet på stedet. Til å begynne med holdt en møtene i hjemmene, og det later til at folk var flinke til å besøke disse. Men etter hvert følte man behovet av å få et større lokale og et fast sted å samles på.

Vålerengen bedehus

Emanuel Vigelands freskomalerier rundt orgelpipene på korets venstre side.

Våren 1876 ble det så av flere venner av indremisjonen på Vålerengen uttalt ønske om å få oppført et bedehus. Man fikk støtte bl. a. av sokneprest Halling, og i løpet av et par års tid var huset ferdig. Skjøte på tomten Opplandsgt. 5 er utstedt av overretts sakfører Salomonsen til overgraver Gjerberg og smed Jacobsen, som var med i komiteen for husets oppførelse. Begge var siden med i styret for bedehuset, Gjerberg som formann til sin død.

Huset er oppført av midler som er innkommet ved innsamling blant Vålerengens beboere. Styret består av 12 mann som blir sittende inntil sin død, flytning, eller at de av andre grunner trer ut. I så fall skal de gjenværende velge et nytt medlem. Videre er det bestemt at forandringer eller tillegg til lovene bare kan vedtas av styret med 2/3 flertall.

Opprinnelig var det meningen at huset også skulle brukes til kristelig privatskole, men noen sådan er ikke blitt opprettet. Søndagsskolen holdt dog til der i mange år, og 1.etasje har vært bortleid til Oslo kommune til daghjem.

Ved kontrakt av 20. november 1896 ble bedehuset overdratt til Oslo Indremisjon, men fra 18. mars 1903 ble huset igjen gitt tilbake til tilsynskomiteen.

Ifølge statuttene inntar bedehuset en selvstendig stilling når det gjelder kristelig virksomhet, men en har arbeidet i beste forståelse med kirken, og styret har sett det som sin oppgave å bruke huset til gagn og trivsel for menigheten og dens mange virksomheter.

Under krigen 1949-1945 ble bedehusene på grunn av vanskelighet med oppfyringen av kirken brukt til gudstjenester og kirkelige handlinger. Formann er for tiden kirketjener B. Magarjan.

Andre forsamlingslokaler

Enebakkveien 16 tilhørte opprinnelig en avholdsforening. Da den ikke kunne klare utgiftene, ble huset tatt til brukelig pant av Privatbanken. Ved auksjon ble gården solgt til Baptistmenigheten. Huset ble nå kalt Ebeneser.

Enebakkveien 15 er bygd av Frelsesarmeen og bruktes i førstningen som hovedkvarter for Oslo divisjon. Nå holder Krigsskolen og Oslo 4. Korps til der.

I Strømsveien 31 var det et lite lokale med en lav sal som kaltes Vålerengens misjonslokale og ble brukt til oppbyggesler, avholdsmøter og møter for Arbeiderpartiets kvinneforening. I 1917 ble lokallet tatt til beboelseshus for en husvill familie.

I Ingeborggaten 8 har noen rom vært leid av Våle-

rengen K F U M og brukes fremdeles til møter for denne forening, K F U K og flere andre foreninger.

Konfirmantsalen på prestegården har foruten til konfirmantundervisningen gjennom årene vært brukt til oppbyggelsesmøter og nyttes fremdeles til det.

Det kan også nevnes at det tidligere gjennom flere år ble holdt oppbyggelser i et alminnelig lite værelse i Vålerenggt. 1.

Vålerengen frivillige menighetsråd

År 1901 den 28. juni hodtes på foranledning av sokneprest til Vålerengen menighet Johan Fredrik Lund et møte i konfirmantsalen av menighetens medhjelpere og en del av menighetens husfedre som var innbudt til forhandling om opprettelse av et frivillig menighetsråd for Vålerengen menighet. Et forsøk i den retning var gjort i Sagene menighet i 1899 ved sokneprest J. N. Brun og i Mo i Telemarken i 1900 ved sokneprest Hvalby. Det heter i forhandlingsprotokollen:

"Da de krav som i Vålerengen menighet med sine 10 000 innbyggere og kun en prest stilles til sokneprestens og hans medhjelpers arbeid i menigheten, var aldeles overveldende, og da soknepresten antok at der i menigheten var til stede de fornødne brukbare krefter, framhevet han nødvendigheten av og anbefalte varmt at man ved dannelse av et frivillig menighetsråd skulle ta de håndenværende krefter så vidt mulig i bruk til hjelp for prest og medhjelpere i menighetsarbeidet og derved til like istandbringe en frivillig representasjon for menigheten. Han håpet også at et sådant samarbeid mellom prest, medhjelpere og menighetsråd ved Guds nåde ville bli til gjensidig velsignelse og gavn for menighet og menighetsliv."

I menighetsmøte 25. august samme år ble følgende 12 valgt som medlemmer av det frivillige menighetsråd: Overlærer Fr. Daldorf, verksmester J. Svendsen, pøsemaker H. Eriksen, kjøpmann Joh. Eriksen, maskinarbeider J. Røgeberg, modell-snekker E. Magnussen, Vognreparatør A. John-

sen, høvlerimester N. Andersen, lagerformann Fr. Andersen, tolloppsinsmann N. Trosterud, dropsformann A. Christiansen og mekanisk arbeider Chr. Evensen. Dessuten ble det valgt 12 medarbeidere.

Det er betegnende at menighetsrådets på sitt første møte 6. september s. å. behandlet som første emne: Husoppbyggelser. Det heter bl. a.: "Soknepresten henledet oppmerksomheten på, at det var alminnelig erfaring i byens menigheter, at de sedvanlige, regelmessige oppbyggelsesmøter i faste lokaler i regelen var meget dårlig besøkt. Han ville derfor foreslå at man skulle gjenoppta de tidligere brukte husoppbyggelser rundt omkring i menigheten for å forsøke på den måte å bringe Guds ord nærmere til de mange som ellers kun sjelden søkte Guds ords hørelse."

Som sak nr. 2 behandlet man spørsmålet om opprettelse av en sangforening og hornmusikk. Av andre saker som det frivillige menighetsråd etter hvert tok seg av, kan nevnes: Opprettelse av hjelpepreststilling for Vålerengen, dannelse av en Vålerengen menighetsforening, menighetspleien, friluftsmøter om sommeren, edruehetssaken m.m.

Hva edruehetssaken angår kan nevnes at sokneprest Lund kjempet tappert mot overføringen av en ølrett fra Piperviken til Schweigaardsgate 99. I den anledning sendte menighetsrådet den 13. november 1903 følgende skriv til magistrat og formannskap: "Vålerengens menighets prester, medhjelpere og frivillige menighetsråd finner seg foranlediget til herved å gi et uttrykk for den alminnelige sorg og harme som har grepet befolkningen her oppe ved etterretningen om at magistrat og formannskap har gitt tillatelse til utvidelse av en tidligere bevilget ølrett innen Vålerengens menighetsgrenser i Schweigaardsgate 99 – overflyttet fra Piperviken. Man sørger over at der således er lagt en ny fristelse i arbeidernes vei til med drikk å ødelegge, hva der vel kunne trenges til familiens underhold, og en ny fallgrube til folkefordervelse – og det på en tid da man står foran en vinter som truer med arbeidsløshet, sult og nød."

Opprettelsen av en menighetsforening tok sikte på et mer intenst menighetsarbeide. I grunnreglene heter det:

”Vålerengen menighetsforening vil samle menighetslemmer til felles virke for Guds rikes fremme i menigheten. Foreningens oppgave er å arbeide for alt hva der kan tjene til å utbre kristelig opplysning, vekke, styrke og fremme et sunt og kraftig kristenliv og menighetsliv og motarbeide vantro, ugudelighet så vel som villfarelser.”

I det hele har en inntrykk av at det frivillige menighetsråd har gjort et interessert og godt arbeid til fremme av menighetslivet i Vålerengen menighet.

Fra 1922 fikk en så det lovfestede menighetsråd. Første formann der var overlærer Aannerud. Nåværende formann er fullmektig E. Preståsen.

IV. PERSONALIA

Sokneprester:

1. Johan Fredrik Lund, f. 9/9 1850 i Kristiansand, cand. Theol. 1873, var lærer noen år til han i 1876 ble personellkapellan hos sokneprest J. M. Klem i Dybvåg, sjømannsprest i Leith 1878-87, sokneprest i Rindalen 1887-91, sokneprest i Rennebu 1891-99, sokneprest i Vålerengen 1899-1905, sokneprest i Bærum 1905-23, døde 31/12 1923.
2. Hartvig Halvorsen, f. 1854 i Hjelmeland i Ryfylke, cand. Theol. 1878, redaktør av ”Vestlandsposten” 1878-79, personellkapellan hos soknepresten i Vanse 1879-81, bestyrte så ledige embeter noen år til han i 1884 ble kalt til sekretær i Lutherstiftelsen (Det norske lutherske Indremisjonsselskap), ble i 1890 valgt til forstander for Diakonhjemmet, sokneprest i Vålerengen fra 1905 til sin død 26/7 1910.
3. Alfred Eriksen, f. 30/8 1864 i Oslo, cand. theol. 1888, vikarierende adjunkt i Ålesund 1890-91, sokneprest i

Karlsøy 1891-1910, sokneprest i Vålerengen fra 1910 til sin død 4/5 1934. Tok den filosofiske doktorgrad i 1896, var stortingsmann for Troms fylke 1903-1912.

4. Johannes Martinius Mjørud, f. 23/1 1881 i Rakkestad, cand. theol. 1906, hjelpeprest i Vålerengen 1908-1934, sokneprest i Vålerengen 1934-1951.
5. Nils Brekke, f. 21/5 1891 i Nærbø på Jæren, cand. theol. 1923, bestyrer av Misjonssambandets bibelskole i Oslo fra samme år, sokneprest i Bruvik 1925-37, prost i Osterøy 1932-37, sokneprest i Hobøl 1937-51, prost i Øvre Borgesyssel 1934-51, sokneprest i Vålerengen fra 1952.

Hjelpeprester:

1. Fredrik Beichmann Qvigstad, f. 1/8 1868 i Lyngen, hjelpeprest i Vålerengen 1903-05.
2. Mikael Skjelderup Hertzberg, f. 21/10 1874 i Oslo, død 11/8 1927, hjelpeprest i Vålerengen 1905-07.
3. Ivar Olav Holsvik, f. 30/1 1875 i Volda, hjelpeprest i Vålerengen 1907-08.
4. Johannes Martinius Mjørud, se under sokneprester. Hjelpeprest i Vålerengen 1908-34.
5. Erling August Thomle, f. 16/6 1904 i Oslo, Krigsskolen 1924, cand. theol. 1930, bestyrte Oslo Sjømannsmisjon 1931-32, bestyrte så ledige embeter til han i 1934 ble konstituert som hjelpeprest i Vålerengen. Fast ansatt hjelpeprest 1939-48. Fra høsten 1948 sokneprest i Hole på Ringerike.
6. Sverre Kirsebom, f. 27/12 1907 i Sokndal i Dalane, cand. theol. 1933, ansatt i Sjømannsmisjonen fra 1934, sjømannsprest i Swansea og North Shields, kretssekretær i Kristiansand krets av Sjømannsmisjonen 1947-1950, hjelpeprest i Vålerengen fra 1950. Fra 1/7 1951 kallskapellan.

Foto Bjørn Granlund

Gunnar Sønsteby er hedret med en bronseskulptur laget av Per Ung og plassert utenfor Indekshuset på Solli plass.

Han er dekorert med "krigskorset med sverd og to sverd"

Bildene er fra hjemmesida til Kjakan

Så ble Vålerenga historielag beæret med besøk av Norges mest og høyest dekorerte person. På en tidlig henvendelse fra oss var Gunnar Sønsteby (f1918) meget positiv til å komme og holde et foredrag for våre medlemmer. Vi regnet med at det ville komme mange tilhørere så vi gikk ikke offentlig ut med annonsering. Det skulle vise seg å være riktig. Allerede nesten en time før tiden hadde mange møtt fram og vi satte fram alle de stoler vi fant. Senere regnet vi ut at det måtte ha vært over 150 besøkende. Kirkestuen var således perfekt for vårt medlemsmøte og vi skal fortsette å ha våre møter her. Det er sjelden at folk må stå.

Gunnar Sønsteby med tilnavnet "Kjakan" trollbandt forsamlingen i en og en halv time med sine historier som motstandsmann under okkupasjonen 1940-45. Selv om historiene er velkjent for mange gjennom hans bøker, var det utrolig fascinerende å høre de fortalt av han som opplevde alt sammen.

Tidligere ble Sønsteby bedt om å ta med mange bøker for salg og signering og mange var det som sto i kø for å få sitt eksemplar. Alle de bøkene han hadde med ble solgt og vi måtte sette opp bestillingsliste for ettersendelse. Som den hedersmann han er lar han alle pengene gå til Hjemmefrontmuseet, som for øvrig er verdt et besøk.

Tiden gikk fort og det ble kort tid til vafler og kaffe som vi tradisjonelt byr fram.

Sønsteby startet sitt foredrag straks han kom

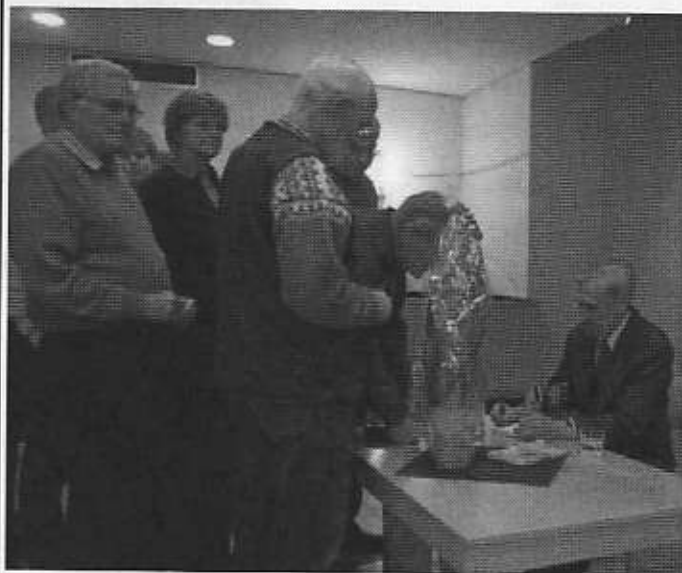
Det var helt fullt i kirkestuen , til og med ståplasser.

Even og Knut Roar takker "Kjakan" for foredraget

Gunnar Sønsteby assistert av sin kone Anne-Karin signerte og solgte alle bøkene de hadde med.

Årgang 10 nr. 4 - 2007

Et organ for
Vålerenga Historielag

Vålerenga Historielag

Hedmarksgata 2

0658 Oslo

Vålerenga Historielag på internett:

E-mail: cpost@valerenga.org

hjemmeside: <http://www.valerenga.org>

Bankkonto: 0530 04 78222

"Fra Sotahjørnet til Bohemen, DVD og Historielagets flotte kalender for 2008er selvsagt å få kjøpt. Direkte hos Vålerenga Historielag.

DVD
Kr 150,-

Kalender
Kr 70,-

Vålerenga Historielags Kalender 2008

Laila Normann Christiansen
Sverigesgt 12
0658 Oslo

Leder: Even Haugseth
Nestleder: Knut Roar Westbye
Kasserer: Bjørn Granlund
Sekretær: Bjørg Staal
Styremedlem: Bjørn Arild Gjerdalen
Varamedlem: Unni Granlund
Varamedlem: Grete Mosbakk
Varamedlem: Grethe Sandmoen

Arbeidsgrupper i historielaget:

Utgivelse av bildekalender:

Kontakt: Even Haugseth tlf. 22 57 01 66

Fotogruppe – fotografering, innsamling og avfotografering av bilder:

Kontakt: Bjørn Granlund tlf. 22 68 34 05

Idrettsgruppe – om bydelens idrettsmiljø

Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen tlf 90 91 92 50

Intervjugruppe – intervju interessante mennesker

Kontakt: Bjørg Staal tlf. 22 61 40 33

Medlemsavisa vår

Kontakt: Knut Roar Westbye tlf 22174884, mob 90831966

Epost: kroarb@online.no

Møtekalender for hele 2008

<i>Tirsdag 12. februar</i>	<i>kl 19.00</i>	<i>Medlemsmøte</i>
<i>Tirsdag 11. mars</i>	<i>kl 19.00</i>	<i>Årsmøte</i>
<i>Tirsdag 22. april</i>	<i>kl 19.00</i>	<i>Medlemsmøte</i>
<i>Tirsdag 3. juni</i>	<i>kl 18.00</i>	<i>Bydelsvandring</i>
<i>Tirsdag 16. september</i>	<i>kl 19.00</i>	<i>Medlemsmøte</i>
<i>Lørdag 11. oktober</i>	<i>kl 12.00—16.00</i>	<i>Fotoutstilling</i>
<i>Søndag 12. oktober</i>	<i>kl 12.00—16.00</i>	<i>Fotoutstilling</i>
<i>Tirsdag 18. november</i>	<i>kl 19.00</i>	<i>Medlemsmøte</i>

Alle møter og fotoutstilling vil være i kirkestuen i Vålerenga kirke

Notér tid og sted nå! (eller klipp ut og heng på veggen)